Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
уторак
24 јануар 1939
Година V
Бр. 20 (1.099)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Редакција и администрација: Краља Александра, 7. — Телефони: 21-06. — 21 21 05 Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460. — Поштански фах број 178. — Рукописи се не враћају

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 дин.
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

После четвородневног боравка у нашој земљи

ГРОФ ЋАНО ЈЕ СИНОЋ НАПУСТИО БЕОГРАД

Испраћај грофа Ћана

Београд, 23 јануара. — Ноћас у 12.10 часова после поноћи, после четвородневног боравка у нашој земљи, напустио је Београд италијански министар иностраних послова гроф Галеацо Ћано, враћајући се специјалним возом у Рим. На београдској станици грофу Ћану приређен је врло срдачан испраћај. На станици су били претседник Краљевске владе и министар спољних послова г. др. Милан Стојадиновић и чланови владе, затим италијански министар на нашем Двору г. Марио Индели немачки министар г. фон Херен, мађарски посланик г. Бакач Бешењеи, албански министар и други дипломатски претставници. У испраћају су узели учешћа претставници Југословенске радикалне заједнице, функционери Омладине ЈРЗ и Југораса, затим помоћник Министра иностраних послова г. Иво Андрић, шеф Централног пресбироа г. др. Коста Луковић, директор „Самоуправе“ и народни посланик г. Милан Стоимировић-Јовановић, директор Агенције Авале г. Градимир Козомарић као и велики број претставника наше и стране штампе. У испраћају грофа Ћана узео је учешћа и већи број народних посланика и сенатора. Пошто се врло срдачно опростио са г. др. Миланом Стојадиновићем, гроф Ћано је са својом пратњом ушао у композицију специјалног воза, која је убрзо пасле тога кренула. Грофа Ћана је испратио до границе саветник Министарства иностраних послова г. др. Соколовић, шеф Одељења за штампу Министарства иностраних послова. *(Дан)*

Синоћ је издано следеће званично саопштење о разговорима претседника владе г. др. М. Стојадиновића и италијанског министра спољних послова грофа Ћана:

„Пријатељска посета коју је учинио гроф Ћано претседнику југословенске владе и министру иностраних послова г. др. Милану Стојадиновићу, пружила им је прилику за свестрану измену гледишта ,која је била прожета највећом срдачношћу. Два државника су могла и овог пута констатовати са задовољством савршено функционисање и срећне последице итало-југословенског пакта од 25 марта 1937 године, који је један од основних елемената политике двеју земаља.

„У исто време они су расмотрили разне ситуације у Европи које интересују Италију и Југославију и потврдили су заједничку вољу да продуже и продубе своју сарадњу у у интересу консолидације мира и редеда у овом делу Европе, споразумно са а свима заинтересованим земљама, као и и у вези са скорашњим манифестацијамама у земљама суседним Југославији, којоје манифестације су наишле у Београраду на повољан одјек. У ово дело са сарадње Италија уноси конструктивни дух, који карактерише осовину Рим—БеБерлин.

„Овом приликиком, економски односи између Италије е и Југославије били су, такође, предметет брижљивог испитивања. Констатовано је, пошто се привреде двеју земаља д допуњују, да постоје и на том подручју велике и широке могућности развојаја, те су две владе одлучиле да што жживљим додиром пораде на њиховом остварењу.“

Пред изменом уредбе о општинским чиновницима

Претставници Удружења општинскихх чиновника код Бана г. Рајића

У Новом Саду је одржана седница управе Удружења општинских чиновника Дунавске бановине на којој је дискутовано о дефинитивном редиговању уредбе о општинским чиновницима Дунавске бановине.

После седнице делегација Удружења посетила је Бана г. Светислава Рајића, Подбана г. Вл. Јевтића и начелника упрравног одељења г. Антона Батагељаа те им је саопштила извесне молбе е Удружења. Г. Бан је обећао да ће се водити рачуна о интересима општинских чиновника те ће се већ наа прво заседање Банског већа изнети Уредба о општинским чиновницима.

Њ. КР. ВИС. КНЕЗ НАМЕСНИК ПАВЛЕ НА ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ ИТАЛИЈАНСКЕ КЊИГЕ

Београд, 23 јануара. — Изложба италијанске књиге отворена је у павиљону „Цвијета ЗХузорић“, у присуству Њ. Кр. Вис. Кнеза Намесника Павла, италијанског министра спољних послова грофа Ћана и претседника Краљевске владе г. др. Милана Стојадиновића. Отварању изложбе присуствовали су и чланови Краљевске владе, дипломатски кор и велики број званица. Изложбу је отворио министар просвете г. Богољуб Кујунџић, који је У своме говору истакао значај ове приредбе и изразио значај г. Мусолинију, који је дошао на замисао да се изведе ова одлична изложба. Исто тако подвукао је значај присуства грофа Ћана приликом отварања изложбе.

Гроф Ћано пажљиво и са видним Ћразумевањем разгледао је луксузне и уметничке примерке старих и нових књига. Гроф Ћано је лично тумачио Њ. Кр. Вис. Кнезу Намеснику Павлу и давао потребна објашњења.

Ускоро ће у Београду отпочети преговори за закључење новог трговинског југословенско-мађарског уговора

У вези са продужењем важности досадањег трговинског уговора између наше државе и Мађарске који је у вожности до 30 јуна 1939, сазнаје се да ће се већ током фебруара, а најдаље марта ове год., састати једна ммешовита комисија, састављена од југословенских и мађарских стручних делегата у циљу припреме пројојекта новог југословенског - мађарског трговинског уговора, којим б би имало да се замени садањи уговор.

Као што је познато, досадашњи уговор, чија је важност првобитно истицала 31 децембра 1938, продужен је на тражњу Мађарске, како би јој се омогућили да прикупи документацију у вези са новоствореном привредном ситуацијом услед присаједињења извесних делова Словачке, које је изазвало померање у дотадашњем привредном склопу Мађарске. Услед овога се указала потреба да се и спољна трговинска политика Мађарске прилагоди новоствореној економској ситуацији. Ово нарочито важи за дрво, пошто је Мађарска у присаједињеним областима добила знатне комплексе шума.

Састанак стручних делегација Југославије и Мађарске одржаће се на свој прилици у Београду.

Народна скупштина се састаје у понедељник

Београд, 23 јануара. — Идући састанак Народне скупштине одржаће се у понедељник, 30 овог месеца, са дневним редом: претрес извештаја Верификационог одбора. Верификациона дебата у Народној скупштини наставиће се за тим 2, 3 и 4 фебруара, када ће, премасвима изгледима, бити завршена. Шестог фебруара извршиће се избор скупштинског часништва, а потом и избори појединих скупштинских одбора. (Дан)

БУЏЕТСКА ДЕБАТА У ФИНАНСИСКОМ ОДБОРУ ОТПОЧЕЋЕ ПОЛОВИНОМ ФЕБРУАРА

Београд, 23 јануара. — Буџетска дебата о новом државном буџету за 1939/40 годину отпочеће у Финансиском одбору Народне скупштине, према свима изгледима ,половином фебруара. (Дан)

ВЕРИФИКАЦИОНИ ОДБОР НАСТАВИО РАД

Београд, 23 јануара. — Данас у 10 часова пре подне Верификациони одбор Народне скупштине, под претседништвом г. Стевана Ћирића, наставио је рад. На дневевном реду су извештаји о резултатима изизбора у Дунавској, Зетској, Моравскској и Вардарској бановини. Верификикациони одбор оснажио је досада све е мандате, сем мандата г. Владимира Пособијелског, из Босиљградског среза, Вардарска бановина, на чије место ће у Скукупштину ући г. др. Ћира Поповић. Верификациони одбор ће вршити рад и у среду. (Дан)

Велике могућности немачке ратне флоте

Модерни немачки бродови типа »Дојчланд« с успехом би се могле борити са свим француским крстарицама

Берлин, јануара. — Недавни споразум између Немачке и Енглеске о томе да Немачка има право на исту укупну тонажу подморница као и Енглеска, чија флота мора да служи читавој огромној империји, даље уважање бојног брода „Шарнхорст“ у службу и, најзад, последњи говор француског министра морнарице Кампенкија о изградњи француске ратне флоте, дали су потстрека за веће интересовање за немачку ратну флоту, која се нагло изграђује, нарочито последњих година. Стање немачке ратне флоте још није такво какво је било пре рата, али већ данас можемо рећи да ратни бродови у целокупној војној снази Немачке почињу да буду врло значајан фактор. Немачка има данас два бојна брода „Гнајсенау“ и „Шарнхорст“, оба од 26.000 тона и наоружана с девет топова 28 цм калибра и дванаест топова 15 цм калибра, сем контраавионских топова и митраљеза. Оба брода имају на палуби катапулте за четири авиона. У градњи има Немачка два бојна брода од 35.000 тона. Даље има Немачка три оклопњаче, и то „Дојчланд“, „Адмирал Граф Спе“ и „Адмирал Шер“, сваку са 10.000 тона, изграђене 1931, 1933 и 1934 године, и два старија бојна брода из 1906 године са 13.200 тона сваки: „Шлезиен“ и Шлесвиг-Холштајн“. Прошле године су спуштене у море две тешке оклопњаче од 10.000 тона: „Адмирал Хипер“ и „Блихер“, ове године нова крстарица „Принц Еуген“. Од лаких крстарица има Немачка пет бродова од 6.000 тона, изграђених од 1927 до 1934 године, и једну лаку крстарицу од 5.400 тона. Ове године је спуштен у море матични брод за авионе „Граф Цепелин“ од 19.250 тона, док се друга матична лађа налази у градњи. 1936 године је изградила 16 торпедњача од 1.625 тона, 8 торпедњача од 1.811 тона се налазе у градњи и четири се спремају за градњу. Даље је за градњу припремљено и делимично се већ гради 18 торпиљера, 6 торпиљера је из 1927 и 1928 године, шест из 1926 и четири још од пре рата, из 1911 и 1912 године. Немачка има данас 24 подморнице од 250 тона, две велике подморнице од 712 тона и 10 од 50 тона. У градњи се налазе још 24 подморнице.

Поред тих ратних бродова, има Немачка и одговарајући број помоћних бродова, бродова пратилаца, ловаца мина, брзих чамаца, топовњача за вежбу, три школска једрењака, бродове за пратњу сумарена, броза мерење и многе друге испомоћне бродове осим дунавске флотиле, која се даље гради и усавршује.

У модерном рату ратна флота у почетку не игра тако важну улогу, као када рат дуже траје. Чим даље рат траје и чим више земља је упућена на увоз из иностранства, тим је ефикаснија снага непријатељске ратне флоте, која се у почетку рата врло ретко упушта у одлучну битку. Могућности немачке флоте су се први пут испољиле за време септембарске кризе. Може се рећи да је немачка флота, иако далеко заостаје за енглеском и француском флотом, врло важну улогу одиграла у одлучивању Немачке. У том погледу је бесумње меродаван глас бившег француског министра морнарице М. Рио, који је недавно у француској ревији „Монитер д ла флот“ објавио чланак о могућностима немачке флоте, у коме подвлачи да је удружена енглеско-француска флота далеко јача од немачке, али ипак и слабија флота може озбиљно угрожавати трговачку пловидбу свог непријатеља. Рио мисли, да би тактика немачке флоте имала да буде та да се бродови класе „Дојчланд“ пошаљу на океан, с њима вероватно и бојни брод „Гнајсенау“, који има брзину од 33 чвора. Осим тога би на океан биле послане крстарице, сумарени и многобројне маскиране крстарице. Апсолутно измењени услови пловидбе значе да Немачка може рачунати с тиме да ће своју флоту, која је далеко слабија него 1914 године, лако пребацити из Северног Мора на океан, иако је то за време светског рата успело само двема или трима торпедњачама, које су биле маскиране као неутрални трговачки бродови. Данашњи бродови — а Немачка има само модерне пловне објекте, јер је према версаљском мировном уговору све своје ратне бродове морала уништити или предати — имају за 50 од сто већу брзину и три до четири пута већи акциони радиус него бродови из 1914 године. Данас је могуће да брод типа „Дојчланд“, пошто прође поред Сетландских острва, води неколико недеља рат против трговачких бродова и, на крају, великом брзином стигне до неке немачке луке. Велики акциони радиус омогућава сада бродовима да се снабдевају горивом из бродова-тенкова далеко на морској пучини. Због тога би енглески и француски ратни бродови морали задржати немачке бродове још пре него што стигну на дебело море. Али и летимичан преглед на мапу показује тежину такве операције, а притом је сигурно да бродови типа „Дојчланд“ могу својим топовима уништити сваки пловни објект, изузевши бојне бродове, који су, међутим, знатно спорији. Осим тога у сувереним водама често влада магла, која отежава преглед и олакшава пробијање блокаде

Против бродова типа „Дојчланд“ би биле све француске крстарице слабе, јер имају слабије топове. Прошлог септембра је британски адмиралитет имао само два брода који би се са успехом могли борити против тих немачких бродова, наиме бојне бродове „Худ“ и „Репулсе“, јер је трећа бојна крстарица била баш у оправци. С обзиром на велики број крстарица и матичних бродова којима Енглеска располаже, током времена јој, некако, пошло за руком да немачке бродове опколи и потуче. Тако Рио доноси закључак да би, и поред велике надмоћности енглеске и француске флоте, поморски рат с Немачком био тежак и губици велики.

Расматрање бившег манастра Рио полази, разуме се, од претпоставке да ће Немачка остати на 45 од сто тонаже подморница у односу према Енглеској, али Берлин је недавно прокламовао право на пропорцију 100:100 с базама само у матичној Немачкој. Али како развиће показује може Немачка рачунати с базама и изван својих сопствених лука, што вођење рата знатно олакшава. А, најзад, како видимо из немачког грађевинског програма, у Немачкој се заиста пуном паром ради на допуњавању ратних бродова и, нарочито, подморница, да би се постигло стање које Немачка и у бројном погледу сматра довољним да би могла остварити своје циљеве.

Припреме за пролетњи Београдски сајам

Међународна аутомобилска изложба одржаће се на београдском сајмишту од 1 до 8 априла

Већ се врше припреме за пролећни Београдски сајам, који ће се одржати од 15 до 24 априла ове године. Ради тачнијег оријентисања и припремања пословног света, како у земљи, тако и у иностранству, Управни одбор Београдског сајма је већ утврдио термин и за јесењи сајам, који ће се одржати од 7 до 17 септембра 1939.

Што се тиче међународне пролетње аутомобилске изложбе, која ће се, такође, одржати на београдском сајмишту, одлучено је да се она овог пролећа одржи нешто доцније но лањска, како би се иностраним аутомобилским фабрикама пружила могућност да донесу на изложбу своје најновије моделе. Аутомобилска изложба ће се одржати у Београду од 1 до 8 априла.

ДОГАЂАЈИ У СССР

Комунисти из Арменије беже у Турску

Батум, 23 јануара. (Трансконти) У Еривану, Арменија, у комунистичкој партији откривена је завера, јер је један велики број чланова те партије припадао опозицији. Многе вође партије су ухапшене. Међу њима су и чланови централног комитета: А. Мартиросов, Огањесова и Глигоријан. Око стотина арменских комуниста прешли су совјетско-турску границу, како би се спасили од совјетског терора.

Харков, 23 јануара. (Трансконти) — У фабрици за израдбу пољопривредних машина, у којој је упослено неколико хиљада радника, постала је опозициона организација, која је имала за циљ да открије агенте ГПУ. На крају је ова организација успела да из картотеке фабрике украде списак свих агената ГПУ.

Москва. 23 јануара. (Трансконти) — Комесаријат тешке индустрије издао је наређење према коме радници, који раде у тешкој индустрији, имају да повећају рад за 25 од сто, али за то има да им се смањи плата за 14 од сто. у вези с тим наступили су штрајкови. У Магниторску су биле велике демонстрације.

Москва, 23 јануара. (Трансконти). — Државна контрола, која је вршила испитивање стања домаћих намирница, констатовала је да је од 58 хиљада тона кртоле покварено 40 хиљада тона. У Лењинграду од 27 хиљада тона, 23 хиљаде су покварене. 17 чиновника је за то оптужено и ухапшено.

Да ли ће трошарина на шећер бити снижена?

Ових дана је врло актуелно питање снижења трошарине на шећер. Од тога да ли ће трошарина бити снижена или не зависи хоће ли се обезбедити за идућу годину довољна количина шећера. Као што је познато ове године ће морати да се увезе из иностранства најмање 1000 вагона шећера, а има их који тврде да ће бити потребно увести и читавих 1400 вагона. До тога је дошло због смањења сетве шећерне репе, а смањење сетве репе је, опет, последица недовољних откупних цена. Фабрике шећера нису у стању да повисе откупну цену (бар не у потребној мери) без истовременог повишења продајних цена шећеру. Како је, међутим, повишење цена шећеру непопуларна ствар и како постоји бојазан да би то довело до смањења потрошње, изнет је предлог да се у извесној мери сниз и државна трошарина (која износи око 8 динара просечно за килограм)

За снижење државне трошарине на шећер залажу се многи кругови. У првом реду тога је мишљења Министарство пољопривреде као претставник привредне гране која је највише заинтересована у шећерној привреди. Поред фабрика шећера, које потпуно [illegible] такво гледиште акцију за снижење трошарине воде и неке пољопривредне коморе. Специјално се Новосадска пољопривредна комора ангажовала за снижење трошарине, пошто се на њеној територији налази преко 85 од сто произвођача шећерне репе у нашој држави. Произвођачи шећерне репе такође траже да се повисе откупне цене, наводећи при томе као решење снижење трошарине. У њихово име послали су своје претставнике задруге и задружни савези, а такође и пољопривредна удружења у Бачкој и Банату.

Ових дана треба да се то питање дефинитивно рашчисти. Министарство пољопривреде предлаже сазивање једне конференције на којој би се изложили сви проблеми у вези са шећером и на којој би се после тога, учинио заједнички предлог за измену садашње Уредбе о откупу шећерне репе. Сазив ове конференције зависи од Министарства финансија, које је у шећерном питању заинтересовано с једне стране као претставник државних фабрика шећера (Чукарица и Беље), а с друге стране као претставник државног фискуса који убира трошарину на шећер. За сазив ове конференције влада највеће интересовање

Реформе у разрезу кулука у Суботици

Суботица, 23 јануара. — Градско поглаварство извршило је корените реформе у погледу разреза кулука.

За 1939 годину градски и бановински кулук разрезаће се на сваког грађанина у новцу, а не у раду, као до сада. Оставља се сваком грађанину да бира: хоће ли да свој кулук исплати у новцу или да га одради.

Обавештени смо да се до 15 фебруара може изјаснити да ли ко жели да своју кулучну обавезу одради. Они који до 15 фебруара не саопште жељу да одраде кулук, биће позвани да га исплате.

Нарочито се упозоравају сиромашнији грађани, који немају материјалне могућности да свој кулук исплате, да не пропусте рок, већ да до 15 фебруара безусловно пријаве у градском пореском звању да желе одрадити свој кулук. То саопштење важи како за градски, тако и за бановински кулук *(Дан)*

—o—

КРЧЕДИН ОБЕЗБЕЂЕН ОД ПОЈАВЕ ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ

Крчедин, 23 јануара. — Услед појаве подземне воде која је наносила велику материјалну штету грађанству, испуњујући подруме водом и муљем, предузете су потребне мере осигурања: изграђени су одводни подземни канали и село је очишћено. Техничким радовима надзирао је г. Младен Каћански, техничар из Ст. Футога. *(Дан)*

Мађарска мањина у Војводини са одушевљењем поздравља именовање г. др. Имра Варадиа за сенатора

Г. др. Варади износи дописнику »Дана« програм свог будућег рада

Петровград, 23 јануара. — Мађарска мањина у овим крајевима са великим одушевљењем примила је вест о именовању г. др. . Имра Варадија за сенатора Краљевине Југославије. Ово одушевљење видно се манифестовало у томе што су у току прекјучерашњег, јучерашњег и данашњег дана многобројне депутације Мађара из целог Банатапосетиле г. др. ВВарадија, да би му изразиле своју радост. Мађари у овимкрајевима врло поповољно тумаче чињеницу што су у сенату добили своганретставника. Личчност г. др. Варадија омиљена је код Мађара, а исто тако његово именовање зза сенатора одјекнуло је врло повољно и код нашег становни-штва, јер је г. др.. Варади још за време мађарског режима био познат као при-јатељ Срба, с којима је и политички сарађивао.

Нови сенатор г. др. Имре Варади рођен је у Петровграду 1 марта 1867 године. Потиче из угледне мађарске племићске породице. Његов стриц био је католички архиепископ у Калачи у Мађарској, а отац му је био официр за време мађарске револуције 1848 године.

По свршетку гимназије у своме родном месту, др. Варади уписао се на правни факултет у Будимпешти који је завршио 1885 године. По повратку у Петровград године 1893 отворио је адвокатску канцеларију и ступио у политички живот. Био је члан либералне опозиције. Уписао се у независну странку звану Кошутову, у којој је био један од најистакнутијих првака у Банату. Припадао је групи посланика Јуста, који је сарађивао са свима народностима у Мађарској, а нарочито са Србимаа. Г. др. Варади био лични пријатељ Јаше Томића и других наших поолитичких првака. Године 1905 изаабран је први пут за народног посланика за град Петровград. Кроз двва пуна заседања био је непрекидно члан мађарског парламента. Био јеје изабран помоћу српских гласова. На изборима 1912 године остао је у мањини.

1914 годинее када је избио светски рат и кадда је већи број најугледнијих Срббa из Петровграда интернирано и пиозатварано, г. др. Варади, и поредд претње од власти, иако Мађар, ппримио се одбране интернираца. Збоог тога је г. др. Варади имао мнсого неприлика од мађарских властии. Али он је спремно изјављивао даа то сматра за своју дужност и да је хумано и поштено да бесплатно ббрани оне поштене људе који су с њиме заједно сарађивали и помагали га за време избора. Многим Србима јде г. др. Варади помогао управо овнда када им је било најтеже и кадда им је помоћ била најпотребнија. Те његове заслуге за Србе признали су му Срби у Петровграду и цццелом Банату. Пре неколико годинаа издата је и споменица интернирраца, у којој су нарочито повдвучене заслуге г. др. Варадија у одбррани оптужених Срба за време Светског рата.

1927 годинее, приликом избора за нашу народну скупштину, као претставник мађарске странке, г. др. Варади је на листи тадашњег министра иностраних послова г. Момчила Нинчића изабрран за народног посланика за град Петровград. То је осто све до 6 јануара 1929, када је скупштина раоспуштена.

Од 1929 паа све до сада г. др. Варади активно дела на политичком пољу, као једдан од најистакнутијих вођа југословеенских Мађара. Основна линија поллитике коју је г. др. Варади увек заступао и што је увек истицао је међуусобно споразумевање и споразуман рад мађарске мањине са југословенском већином, како на културном, тако и на политичком пољу.

Одмах по сввоме именовању г. др. Варади је примио дописника „Дана", коме је даао ову изјаву:

„Откако је преузела управу земље влада г. ддр. Милана Стојадиновића, положај ј мађарске мањине у Југославији зннатно се побољшао.

Ми, мађарскка мањина у Југославији одувек ссмо желели да и ми имамо своје прретставнике у оба претставничка домма. Овој жељи мађарске мањине изизашло се сада у сусрет. Моје имменовање за сенатора сматрам као ппријатељски гест према целој мађарској мањини у Југославији.

Ми се надамо да ће овај пријатељски гест Краљевске владе бити основа нове пријатељске сарадње мађарске мањине са југословенском већином на политичком пољу, а да ће ова сарадња имати за резултат подизање наше мањине на економском и културном пољу.

Мађарска мањина у Југославији са великом пажњом прати рад и успехе Краљевске владе на консолидовању односа са свим сусед-ним државама. Ми високо ценимо напоре владе г. др. Милана Стојадиновића да се атмосфера пријатељства створи и према северном суседу, Мађарској. Сматрамо да овим напорима Краљевске владе може много допринети коректно и лојално држање мађарске мањине и њена верност Краљу. С друге стране, надамо се да ћемо плодове овог узајамног разумевања убирати у првом реду ми, мађарска мањина у Југославији".

У разговору са дописником „Дана", г. др. Варади је говорио о о културном стремљењу мађарске мађарске мањине у Југославији, па је изложио да рад у појединим културним друштвима која данас функционишу има углавном локалан значај. Осећа се недостатак повезанијег, координираног рада културних друштава. Г. др. Варади налази да је потребно што пре приступити оснивању Савеза мађарских културних друштава, чији се недостатак увелико осећа, а који би знатно допринео успешнијем раду на културном пољу. Г. др. Варади нам каже да верује да неће бити препрека у раду око организовања културних друштава и нарочито у стварању хармоније у њиховом раду путем Савеза који се има основати. Затим нам је г. др. Варади рекао:

„Исто тако надамо се да ће и школско питање у односу на мађарску мањину бити повољно решено. Наш програм рада је, укратко речено: стварање политичког, културног економског јединства мађарске мањине. Лично ћу и надаље као и досада радити на споразумевању Срба и Мађара".

—o—

ДРСКА КРАЂА У ДЕСПОТ СВ. ИВАНУ

Деспот Свети Иван, 23 јануара. — У стану г. Јована Купусинца извршена је провална крађа. Лопови су однели три пара одела, 300 динара и друге вредности. Жандармерија је одмах повела енергичну истрагу и утврдила је да су крађу извршили Бранко Шинковић, из Бања Луке, са Радом Поповићем из Старих Шова. Жандармерија је издала потерницу за лоповима који су успели да побегну. На основу потернице жандармерије Управа полиције у Бањој Луци ухапсила је Бранка Шинковића, који је допраћен у Деспот Свети Иван. За Поповићем се још трага. *(Дан)*

Суботичани уредно плаћају градски прирез и кулук

У току прошле године уплатили су око 9 милиона динара

Суботица, 23 јануара. — Суботичани су добре платише. Просечно тек сваки двадесети становник не одговара у свему својој материјалној обавези. Прошле године су Суботичани уплатили 80 од сто од предвиђеног градског пореза, а плаћали су више кулука но што је било предвиђено за прошлу годину. Мало има градова који тако ревносно плаћају као Суботица!

Порески отсек Градског поглаварства предвидео је за прошлу годину 2, 137.540 динара заостатка прореза и 6,306.196 динара текућег. Остварени су ови приходи: у име заосталих прореза 1,280.470.02 динара, тј. 59 од сто; у име текућег прореза 5,500.160.63 динара тј. 87.20 од сто. Свега прореза 6,780.630.65 динара, тј. 80 од сто.

У име камата 139.483,01 динара, у име овршних трошкова 48119 динара, у име кулука 1,756.088.81 (предвиђено 1,448.145). Сви приходи износе 8,724.322.30 динара.

У име банског прореза уплаћено је 1,648.508.19 динара. Укупна уплата на пореској благајни износи 11,372.830.49 динара.

У име бановинског прореза било је предвиђено 1,448.145 динара, а реализовано је 113 од сто.

Занимимљиво је истаћи да су на благајни извршене 47.272 уплате, што значи да су дневно била просечно 162 пореска обвезника на благајни.

Просечно на сваког становника Суботице пада 143.43 динара градског прореза.

Упоредивши ове своте са приходима претпрошле године, налазимо, да је 1938 године уплаћено два посто мање прореза *(Дан)*

У току јануара извезено преко 12 вагона сремско-карловачког вина

Сремски Карловци, 22 јануара. — У току последњих дана интересовање за сремско-карловачка вина све је веће, па је само овог месеца извезено преко 12 вагона вина, које се плаћа по 25 пара по малигану.

Међутим, чувена сремскокарловачка вина: рајнски ризлинг, траминац, црни бургундац и скадарка плаћају се много више. Тако неки познати подрумари добијају за своја најбоља вина и по 11 динара по литри на велико, али се власници ових одличних вина надају и бољој цени, те се боља вина и не продају тако много.

Сва вина купују домаћи трговци, који у својим великим подрумима врше типизирање.

Милутин Јакшић и Илларион Руварац

Пише др. Коста Милутиновић

Поред својих студија о патријарху Арсенију IV Шакабенти и митрополиту Вићентију Јовановићу, Милутин Јакшић је написао и неколико краћих историских расправа, чланака, критика и оцена по нашим научним часописима и књижевним листовима, нарочито у Летопису Матице српске. Од ових ћемо споменути само три најглавнија рада: Природа преласка Срба у Угарску 1690 и привилегија; Ко је судио и вршио духовну управу у Карловачкој митрополији; Светозар Милетић и Михаило Полит-Десанчић о Војводини. Ово нису потпуно израђене историске расправе са потребним научним апаратом, него више историски прилози за проучавање прошлости српског народа у Угарској, али важни и корисни за будућег историчара Војводине.

Од ових Јакшићевих чланака свакако је најзначајнији онај о сеоби српског народа у Угарску 1690, јер је у њему дата критичка анализа привилегија и читаве литературе о овом важном политичко-историском питању и државно-правном проблему. Овај је чланак написан поводом појаве књиге Илариона Руварца: Одломци о грофу Ђорђу Бранковићу и Арсенију Црнојевићу патријарху с три излета о т. зв. великој сеоби српског народа (Београд, 1896(. Ниједна Руварчева књига није тако оштро критикована као ова. Међу критикама било је и вулгарних новинарских памфлета најниже врсте. Али је било и разборитих, објективних критика. Најстварнију критику дали су Гига Гершић (у Делу, 1898) и Милутин Јакшић (у Летопису, 1901). Само, док је Гершић, као правник, критиковао Руварчеву тезу са државно-правног гледишта, дотле ју је Јакшић критиковао са политичко-историског становишта. Они су се, на тај начин, међусобно допуњавали. Треба одмах нагласити да су и Гершић и Јакшић и сами спадали у круг ученика и следбеника Илариона Руварца. Када се водила она огорчена полемика између Руварца и Панте Срећковића о томе да ли историја треба да буде патриотска или научна, и Гершић и Јакшић били су потпуно на страни Руварца, који је убедљиво доказивао да је историја наука која се не може и не сме ослањати на народно предање него искључиво на писане историске изворе, увек строго критички анализиране и научно интерпретиране. Насупрот Панти Срећковићу, који је обрађивао историју на основу народне традиције, Руварац је тражио једиию праву, голу истину и нефалзификовану историску стварност.

Међутим, у своја „три излета о т. зв. великој сеоби српског народа" Руварац је отишао исувише далеко у истраживању истине и дотерао до апсурда, до крајности. Наиме, Руварац је покушавао да докаже да су Срби 1690 прешли у Угарску као „бегунци" или, бар, као „незвани гости" и да српске привилегије немају никакву политичко-историску и државно-правну вредност, на основу које би се могла тражити аутономија Војводине. Гершић и Јакшић подвргли су ову Руварчеву тезу строгој критичкој анализи и дошли су до сасвим супротних закључака, који негирају Руварчева тврђења.

У својим даљим излагањима, Јакшић с разлогом пледира да би „заиста наши писци морали већу пажњу обраћати светлијој страни историских питања, ако не због другог, а оно да се констатује цела истина." На крају своје расправе „Јакшић долази до исправног закључка да овако замашне политичко-историске и државно-правне проблеме не би требало обрађивати фрагментарно, зато што „одломци већ по том што су одломци остављају много недодирнутих питања и необјашњених појава, те је цела генеза догађаја нејасна." Из фрагмената („одломака и шљунака") — закључује Јакшић — „не могу се извести сигурни закључци, а док се не дође до генетичке и органичке историје, биће нужно више обазривости и уздржљивости у извођењу закључака."

Ова полемика од нарочитог је значаја за правилније разумевање и тачније оцењивање Јакшића као историчара. Јер треба имати у виду да је Руварац био пуних 30 година старији од Јакшића и (да је у то доба већ био редован члан Српске Краљевске Академије и можда на врхунцу своје научничке репутације. Панта Срећковић, после невешто вођених полемика са Руварцем, изгубио је ранији углед и није значио више никакав ауторитет. Љуба Ковачевић, који је после пензионисања Панте Срећковића постао професор историје на Великој школи, био је по струци математичар, а историјом се бавио као самоук. Гига Гершић је био правник и на историји је радио релативно мало. Чеда Мијатовић, иако му је струка била наука о фининсијама, био је сентиментални романтичар не само у књижевности него и у науци, и зато ни његови најбољи историски радови нису имали потпуно научни карактер. Стојан Новаковић, филолог по струци, бавио се у то доба више политиком и дипломацијом него науком, иако је још увек с времена на време доспевао и за рад на историји. Љуба Јовановић сасвим је напустио науку и посветио се политици и публицистици. Међутим, Илларион Руварац бавио се искључиво историјом и био је крајем деведесетих година неоспорно наш најугледнији историчар, коме су наши тадашњи млађи историчари прилазили са дубоким поштовањем и пуним респектом, сматрали га за свога учитеља и гледали у њему главнога творца нове, критичке и научне школе у српској историографији.

Јакшић је спадао такође у круг тадашњих млађих историчара, ученика и следбеника Илариона Руварца. У том кругу нарочито су се истицали: Јован Радонић и Станоје Станојевић, који су се успешно бавили политичком историјом; Тихомир Остојић и Радивоје Врховац, који су се, поред филологије занимали и књижевном и културном историјом; Радослав Грујић и Милутин Јакшић, који су обрађивали нарочито црквену историју. Према томе, када све ово узмемо у обзир, енергичан Јакшићев иступ против Илариона Руварца у питању Чарнојевићеве сеобе и српских привилегија представља ретку храброст и значи лепо самопоуздање. И сам Руварац морао је да призна да је Јакшић „добро поткован", иако га није убедио у своју тезу. Али, већ само ово Руварчево признање речит је доказ да је и велики учитељ веровао у способност свога даровитог ученика, у његову солидну спрему и у његов несумњив историчарски таленат.

Иако није био слепи поклоник свога великог учитеља, иако се није слагао са многим Руварчевим схватањима и ма да је чак и јавно полемисао са Руварцем, Јакшић је несумњиво био један од најдоследнијих Руварчевих следбеника и један од његових најдостојнијих ученика. Попут Руварца, свака Јакшићева констатација, свако његово тврђење, чак и свака његова хипотеза и комбинација, базирала је на писаним изворима на архивској грађи, на критички провереним подацима, и научно фундираним чињеницама. Баш због те своје можда покаткад и претеране савесности и сувишне ригорозности, Јакшић није дао релативно много, али ипак потпуно довољно да му сачува угледно место у српској историографији.

Мало је историчара из онога времена који су тако критички прилазили изворима и који су тако конзеквентно избегавали произвољне хипотезе, проблематичне комбинације и несигурне закључке. Следујући путевима свога великог учитеља, Јакшић је знао да је истина највиши идеал сваког историчара. И он се поштено трудио да томе идеалу служи предано и несебично.

—o—

У СЕЛУ КРЧЕДИНУ ОСНОВАНА ЈЕ НАРОДНА КЊИЖНИЦА И ЧИТАОНИЦА

Сремски Карловци, 23 јануара. — Завршен је петнаестодневни пољопривредни течај у селу Крчедину, који је организовала овдашња Фрушкогорска пољопривредна подружина, а уз моралну потпору г. Калића, среског пољопривредног референта.

На течају држали су предавања гг. Калић, Милојевић, управник бановинског расадника, Константиновић, судија, Поповић, школски надзорник, Прокеш, сремски ветеринар и шумарски референт.

Интересовање за овај течај било је врло велико, јер је свако вече било најмање 60, а достизало је и до 80 слушалаца.

На крају течаја гг. Калић и Милојевић основали су Народну пољопривредну књижницу и читаоницу, у коју се уписало преко 50 чланова. Изабрана је и управа читаонице, на челу са г. Душаном Мирковићем, из Крчедина.

Овдашња Пољопривредна подружина уписала је читаоницу у чланство Српског пољопривредног друштва у Београду, те ће читаоница одмах добити на поклон сва друштвена издања стручних књига.

Ж. М.

—o—

ОСИГУРАЊЕ НАСИПА КОД НОВОГ ФУТОГА

Нови Футог, 23 јануара. — Одбрамбени насип од поплаве, који је заштита села, а у исти мах и одводни крак пута за Черевић, у последње време био је пропуштао воду, услед чега су морале бити извршене оправке и његово осигурање. Радови су завршени и опасности отклоњене *(Дан)*

—o—

ТРГ ОСЛОБОЂЕЊА У СТАРОМ ФУТОГУ

Стари Футог, 23 јанара. — Месни одбор који је организовао прославу двадесетогодишњице Ослобођења и Уједињења предложио је да се најлепши и најживљи део места назове Трг ослобођења и уједињења, што је једногласно одобрило и општинско веће на својој последњој седници. *(Дан)*

24. I. 39

Испао из трамваја који је био у покрету

У суботу после подне дошло је до тешке несреће на Темеринском путу г. Милан Француски, занатлија из Велике Кикинде, возио се трамвајем. Пред кућом број 50 г. Француски је изгубио равнотежу и како је стајао на платформи он је испао из трамваја који је био у покрету. Одмах је извештен дежурни лекар, који је тешко повређеном човеку указао прву помоћ. Он је колима за спасавање пренесен у Државну болницу.

Г. Француски је претрпео повреде по читавом телу.

—o— 24. I. 39

СТАРИ ФУТОГ ГРАДИ ПЕШАЧКУ СТАЗУ ДО ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ

Стари Футог, 23 јануара. — На последњој седници општинско веће у Старом Футогу решило је да се изгради пешачка стаза, тротоар, од села до железничке станице, у дужини од скоро 3 километра. Ово је значајно због тога што из дана у дан расте промет, велики број ђака служи се железницом, која је јевтинија од аутобуса, а то би чинили и радници, којих има око 600 и који свакодневно долазе на посао бициклом. Када би се изградио овај пут и успоставио неки локални воз, све ове потребе биле би несумњиво задовољене.

—o—

ЦРВЕНИ КРСТ У СРЕМСКОЈ КАМЕНИЦИ ДЕЛИ ПОМОЋ СИРОТИЊИ

Сремска Каменица, 23 јануара. — Месни одбор Црвеног крста, у сарадњи са Женском задругом, издаје свакодневно месној сиротињи зимску помоћ. Од око 60 оброка првенствено добијају сиромашни ђаци основне школе а остало сиротиња. Ову акцију је покренуо г. др. Бранко Манојловић, лекар, и гђица Лепосава Јовановић, претседница Задруге.

—o—

СОКОЛСКО ДРУШТВО У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА ИЗАБРАЛО НОВУ УПРАВУ

Сремски Карловци, 23 јануара. — У свечаној гимназиској дворани одржана је годишња скупштина Соколског друштва.

Из извештаја може се запазити да је рад управе био врло обиман, а нарочито је сва пажња и енергија посвећена била подизању соколског дома, који је већ покривен и на пролеће треба да буде потпуно завршен.

Скупштину је отворио старешина друштва г. др. Стеван Симеоновић- Чокић, који је у кратком говору истакао напоре управе и целокупног чланства око подизања дома, а нарочито захвалио г. Стевану Ћирићу, претседнику Народне скупштине, и Бану г. Светиславу Рајићу, што су својим великим прилозима омогућили почетак подизања дома.

На крају је извршен избор управе, која је углавном остала иста, на челу са г. др. С. Симеоновићем-Чокићем, који овом избором улази у десету годину старешовања а у тридесетшесту соколовања. Присутни су му одали нарочито признање на његовом неуморном и несебичном раду.

У име жупе скупштини је присуствовао г. др. Тома Јовановић, из Новог Сада.

Јавна захвалност

Поводом смрти нашег драгог и незаборавног оца, деде и прадеде

ВЛАДЕ ПОПОВИЋА

изјављујемо и овим путем нашу дубоку захвалност свима онима који су нам у превеликој тузи утехе пружили. Благодаримо високопречасном протопрезвитеру ставрофору г. **Владиславу Јанкулову**, архијерејском заменику и пароху, који се, у цркви, дирљивим говором опростио са својим добрим парохијаном, као и гг. проти **Тодору Милићу**, пароху, катихетама **Стевану Жоржу** и **Милошу Лучићу** и ђаконима **Александру Ердељану** и **Павлу Павловићу**, који су драгога нам покојника у цркви опојали и до гроба испратили. Исто тако благодаримо и Српском занатлиском певачком друштву „Невену“ на пажњи коју нам указаше суделовањем на опелу. Нарочиту захвалност дугујемо гг. лекарима др-у **Милошу Ђирићу**, др-у **Милану Моги** и др-у **Петру Шварцу** на уложеном великом и савесном труду око лечења нашег покојника. Напослетку изјављујемо нашу топлу захвалност и свима оним многобројним пријатељима и познаницима који су драгога нам покојника до вечне куће испратили као и онима који су нам, усмено или писмено, своје саучешће изјавили.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА

Крвава туча музиканата у Локу

Лок, 23 јануара. — Јуче, на Св. Јована у Локу је владало празничко расположење. У гостионицама је било много света, а Цигани су обилазили не само јавне локале, него и многе приватне куће, честитајући свирком славу.

Стеван и Рада Вељков, отац и син, музиканти, такође су обилазили куће и најзад свратили у новоотворени бифе где је било много људи у веселом расположењу. Нешто око подне дошло је због песме до свађе. Милутин Томин, који је такође налазио међу гостима и који је био очигледно загрејан пићем, извадио је нож и нанео неколико повреда Стевану и Ради.

Прву помоћ тешко повређеним људима указао је општински лекар, који је констатовао да су њихове повреде веома тешке природе. Наредио је да се пренесу у новосадску Државну болницу.

Тешко повређени свирци пренесени су у болницу. Њихово стање је тешко

Жандармерија је Томина ухапсила.

Туристичке вести

За бољи аутобуски саобраћај у Фрушкој Гори

Како треба организовати и уредити аутобуски саобраћај на релацији Нови Сад — Венац — Рума — Сремска Митровица? То се питање одавно поставља заинтересованима, али се његово решење не приводи крају.

Откада је Фрушка Гора постала привлачна и атракциона тачка за најшири круг Новосађана, захваљујући приватној иницијативи, па и Београђана и других посетилаца, туриста и излетника, питање аутобуског саобраћаја са Фрушком Гором постало је више него акутно. Јер аутобуски саобраћај на линији Нови Сад — Ср. Митровица иде у раскорак са интересима публике, а највише са интересима што правилнијег развоја туризма у Дунавској бановини.

То се најбоље показало за време последњих божићних празника. Што је интерес и посета расла у Фрушкој Гори недостаци и мањкавост све се више и више осећала, наравно на штету многобројне публике.

Међутим, ово је најјача фреквентована туристичка линија не само у Дунавској бановини, него и у доброј делу државе. Од њеног правилног функционисања, како у погледу реда вожње тако и нарочито у погледу превозних цена, зависи или развој и напредак или стагнација и назадовање туризма у целом овом крају.

СВЕТСКА ИЗЛОЖБА У ЊУЈОРКУ

За светску изложбу у Њујорку, о којој је већ било речи у нашем листу, чине се велике припреме у свима земљама које су пријавиле своје учешће.

Посебне националне павиљоне на светској изложби зидају Француска, Италија, Пољска, Енглеска, Холандија, Русија, Чехословачка, Египат, Канада, Белгија, Аргентина, Швајцарска и Румунија. Немачка не зида, јер је отказала своје учествовање. Учествују на изложби, али не граде своје павиљоне Југославија, Мађарска, Естонија, Шведска, Летонија и Луксембург. Све земље које учествују на светској изложби у Њујорку веома много полажу на ово учествовање у интересу свога националног престижа и значаја доприноса за свеопште добро. То се види најбоље по одобреним кредитима у сврху учествовања на изложби. Француска даје око 240 милиона динара, Италија 132 милиона динара. Холандија 66 милиона динара. Русија 132 милиона динара. Чехословачка 22 милиона, Белгија 99 милиона, Бразилија 44 милиона и Румунија 35 милиона динара.

За учешће Југославије на изложби у Њујорку, министар финансија г. Летица потписао је решење којим се одобрава кредит од 7.8 милиона динара. На простору у америчким павиљонима Југославија ће изложити своје богатство у шумама, р, рудама и воденим снагама. Преглед аграграрне производње. Обухватиће се и и експортна индустрија (риба, цемент и и др.). Биће приказани и јавни радови, и, наше социјалне установе, туризам и и фолклор, саобраћај, културни развој ој наше земље, спорт, а такође и допринос Југославије Америци преко наших исељеника.

Поводом учешћа Југославије на овој великој изложби, ПУТНИК а. д. издаће ускоро спспецијалну брошуру на енглеском језикуку у великој тиражи. Брошура ће на а збијен и концизан начин претставити и америчкој публици нашу земљу.

За посету ове ве изложбе, која ће свакако премашити и ону из 1937 у Паризу, ПУТНИК из Бе еограда у заједници са друштвом „Фру рушка Гора“ у Новом Саду организује је нарочито путовање у Њујорк.

ФРАНЦУСКИ ТУРИСТИЧКИ ПРОМЕТ ПОСЛЕДЊИХ ГОДИНА

Познато је да су прилике, под којима се развијао француски туристички промет, биле врло неповољне последњих година кризе. То стање трајало је почев од 1930 па све до краја 1935. Пред крај те године извршена је девалвација франка, а у току 1936 и 37 извршена је и реорганизација француског туризма. Преокрету на боље у француском туризму узрок су не само мере девизног карактера, него и мере постизања јединства у француској туристичкој политици, реорганизацији туристичко-пропагандне службе. Затим: снижење саобраћајних тарифа и угоститељских цена, пасошке, девизне, аутомобилске и друге олакшице.

Кућевласник деложирао из стана градедског чиновника, његову жекену и троје деце

Чиновник нинје хтео да плаћа кирију тврдећи да у стану имама стеница

Остати без в стана није згодно ни када је лепо вр време, а камо ли усред зиме и то са а женом и троје деце. Тај малер се д десио једном градском чиновнику, г. . Драгомиру Јакотићу, са станом у Свсветосавској улици број 17. Он је у с суботу деложиран из стана тако да да су му ствари избачене у двориште где се неочекивано нашао са својојом породицом. Према информацијама нашег сарадника до деложације је је дошло услед спора између власника куће г. Баша и његовог станара г. Јакотића. Г. Јакотић се уселио у статан, али у уговору који је између њихих склопљен није био предвиђен отказни рок,.

Г. Јакотић тврди да је пре него што се уселиоио у кућу упитао газду да ли је стан н чист. Када му је то власник куће е потврдио он се уселио. На своје е највеће запрепашћење после неколикико дана, приметио је да у стану имама стеница. То је одмах саопштио г. Б Башу, кога је известио и о томе да муму неће плаћати кирију, јер је претрпео велику штету. Према наводу г. Јакокотића чишћење намештаја стаје приилично велику суму коју је хтео да да надокнади из кирије.

Изгледа, мемеђутим, да је г. Баш имао управо с супротно мишљење од његовог станара и одмах му је судским путем о отказао. Г. Јакотић се није ни бранио јер није ни мислио да ће остати у у том стану који, према његовом наводу, није чист.

Али се, ипапак, преварио јер, како изгледа није : рачунао да ће судска пресуда тако брзо постати извршна и да ће деложација услед ити у зимско доба.

У суботу дошли су егзекутори и без милости избацили ствари у двориште, а после тога предали кључ кућевласнику. Г. Јакотић са женом и троје деце остао је на улици ни сам не зна како ће да нађе стан и како ће сместити своје ствари.

Географске карте у једној новосадској улици

„Јесте ли већ имали прилике да прођете кроз улицу Војводе Шупљикца? То је једна несрећна и прилично неуредна улица, морам то искрено да признам, иако сам становник баш те баксузне улице. Ако нисте имали још ту част да прошетате кроз тај сокак који нимало не служи на част нашој иначе напредној и успешној, комуналној политици, а ви прођите једанпут кроз њу и нећете се кајати.

Јер премда је неуредна и пуна блата, та улица је ипак и интересантна — на свој начин. Она се изнад свих новосадских улица истиче тиме, што има занимљив и оригиналан тротоар. Ту можете видети не само географске карте, лепо исцртане пукотинама, дубоким и широким, на асфалту, него и разне футуристичке слике, које човека просто заустављају ради подробнијег посматрања. За доколичаре и пензионере сасвим пријатна разонода!

Нема сумње да су се надлежни прошлог лета и јесени свестрано старали да се поабани и кварни асфалтирани тротоари у многим новосадским улицама потпуно подмладе, али, нечијом омашком, несрећна улица Војводе Шупљикца је сасвим испуштена из комбинације и до сада се још нико није смиловао да поправи тротоар у тој улици. Та улица је осуђена да и даље одржава рекорд у шароликости и пукотинама на асфалту! И то је, можда, једина утеха за становнике те улице...

П. с.

ПРОДАЈЕ СЕ:

Полован ПАРНИ СТРОЈ система Тандем, фабрикат Ланг, Будимпешта, 200 К. С., 100 обрта у минути, 13 атм. притиска, у добром стању. Строј је преко двоструке трансмисије (уже и кајиш) спојен са трофазним електричним генератором фабрикат АЕГ, 125 KW, 3300 волти, 21.9 амп., фреквенција 50, 600 обрта у минути, снабдевен потребним апаратима за укопчавање као и инструментима за мерење. Агрегат је нарочито подесан за електричне централе, млинове и индустриска предузећа. Агрегат може да се види у погону.

Фабрика Шећера А. Д. „БАЧКА“
Нови Врбас

Ситуација на тржишту житарица

На домаћем тржишту пшенице услед снижења интервенционе цене и уздржавања млинова, наступила је лабавија тенденција. Цене у слободном промету пале су за неколико динара по мтц и није искључено, ако ускоро дође до веће понуде крве руке, да би цене могле још више попустити. Извозни паритет према мартовском термину у Ливерпулу износи 62, а према Ротердаму 62, односно на бази за ефективну робу 70 динара.

Иностранa тржишта су последња два дана била чвршћа и курсеви су нешто мало порасли. Закључни курсеви на дан 19 јануара били су: Ливерпул: март 4/8 3/8, мај 4/8 3/8; Винипег: мај 62 1/2, јули 63 1/8, октобар 63 1/2; Буенос Аирес: фебруар 7.01, март 7.06; Ротердам: јануар 3.62 1/2, март 3.75, мај 3.97 1/2 јули 4.15; Чикаго: мај 69 5/8, јули 69 3/4, септембар 70 . 5/8.

Кукуруз је мало лабавији а пословање је доста ограничено и то искључиво за домаћи конзум. Вагонска роба сушени рађена је по 112—113 динара, а сиров 100—101 динар паритет Инђија. Извозни паритет према мартовском термину у Ротердаму био је 97, а према цени за ефективну робу 101 динара.

Ситуација на иностраним тржиштима је у знаку осетније флуктуације курсева који су последица честих промена техничке позиције кукуруза и неизвесности развитка цена после бербе у Аргентини. Закључни курсеви на дан 19 јануара били су: Буенос Аиерес: јануар 7.20, фебруар 7.34, март 7.45; Ротердам: јануар 4.98, март 4.88, мај 4.56, јули 4.46; Чикаго: мај 52 1/4, јули 53 1/4, септембар 53 5/8; Ливерпул: јануар 27/—, фебруар 22/9, март 22/4 1/2.

—o—

УВОДИ СЕ КОНТРОЛА ИЗВОЗА ПЕРЈА

„Југословенски курир“ сазнаје с поуздане стране, да је у Заводу за унапређење спољне трговине спремљен пројекат Уредбе о увођењу контроле извоза перја из наше земље. Ова контрола односиће се како у погледу квалитета, тако и у погледу контингената и цена. Очекује се да ће ова Уредба ступити на снагу у најскорије време. Овом Уредбом треба, како меродавни сматрају да се регулише трговина ове доста уносне гране народне привреде.

—o—

ОД ДОЛАСКА НАЦИОНАЛСОЦИЈАЛИСТА НА ВЛАСТ НЕМАЧКУ ЈЕ НАПУСТИЛО 244.000 ЈЕВРЕЈА

Париз, 23 јануара. — Према расположивим подацима може се утврдити да је од доласка националсоцијалиста на власт 244.000 Јевреја напустило Немачку. Од ових је Француска примила 20.000, а Енглеска, Швајцарска и Холандија по 12.000. У Америку се иселило 90.000, од чега само у Сједињене Америчке Државе 60.000. У Азију, укључивши и Палестину, иселило се 50.000, у Африку 6.000, а у Ау[illegible]ију 2.000.

Редовно купање у Новосадској минералној јодној води значи: здравље

Иза тамничких решетака

...Најзад смо се сместили. Нас три, који се смешимо, и један с ланцем на левој руци и десној нози, који не зна зашто је ту. Његов поглед пита: зашто сам ја ту? Зашто сам ја међу вама, које не познајем, који сте ми туђи, одвратни и гадни?

Два прозора с решеткама у врху зида, кроз који се виде ниски хумци зеничких поља. Оранице у пуном, богатом, житном таласу, који је јединствен и целокупан. У врху тамна густина шуме с поодмаклим сенкама; вршци према беличастом небу као учестала копља.

Извринемо горњу даску храстова стола и намажемо на њој из преостале кутије с маз[illegible]у за ципеле квадрат с коцкама. Војнички хапсенички хлеб је тврд, прекисао, горак у устима. Намочимо извађену средину у води, натопимо је обилно, а онда пажљиво згњечимо. Од тога направимо шаховске фигуре, поређамо их по ивици прозора, да се преко ноћи пресуше и стврдну.

Непознати, с тешким ланцима од наших, мери нас великим очима. Непрестано врти главом, као да није на шији, него на еластичном перу. Прекорно, прекорно врти: рђаво сведочанство!

Дигне се са своје клупе и иде тешким корацима по једној дасци пода. Пред њим звекће тешки ланац на сваком кораку. Звук непознат, непомирљив, недослутан. Види се да се плаши. Душа му је преливена ужасом, срце се следило. Иде оборене главе по једној истој дасци и напорно мисли уз пратњу непомирљивог, чуличног звека.

Кроз мрежасто окно провири кључарево ужагрело око. Чује се нестрпљиво ударање чувара у врата.

Принесемо прст уснама: Пст! пст! говоримо шетачу. Мир. Виче!

Он немоћно падне на клупу, с рукама спуштених међу коленима. Ћути шћућурен. Затим дигне главу и очајно нас гледа помућеним очима. Шапће за гушно, тешко и туберкулозно:

— Браћо, зашто сам ја међу вама?

Око девет — удар у врата, нервозно откључавање. На вратима покаже се бледо, мртво војничко лице. Глас:

— Лампу!

Потрчимо, скинемо је из решетке и принесемо упаљеном палидрвцу. Вратимо је пажљиво на старо место. Кључар ускочи на клупу, затвори капак од решетке и закључа вратанца. Затим нас премери:

— Спавати!

Чека док се увучемо у по[illegible]ваче. Жмиримо кроз полурасклопљене трепавице и гледамо како се полагано одвуче од врата, нагло их залупи и закључа, затим на ходничком бетону непрестано слабљење корака. Тишина. Из једног угла подиже се један, обазире се, пригушено шапће:

— Мир! Мир! Мир! Господо робијаши:

Спавали смо кратко и узнемирено, док ујутру није нас тргао ненадан удар кључа у браву и тиме нас тргао из зечјег сна.

То јутро одвели су нашег сапатника. Непознатог, осталој двојици мојих тамничких другова, а мени већ познатог по исповести о свом греху, болном мученњу самог себе због злочина те исте ноћи у исто касно доба.

*

После пет месеци извели су нас из радионице у хладан. У дан сур као наша тамничка одела и мучан као наше душе. Ономе коме су нас изводили нису се приправљале никакве церемоније, око њега се није нико ужурбавао и за њим није нико плакао; њему нису пријала свечана посмртна звона, нити су се држала дуга ноћна, молитвена бдења за спасење његове душе. Он је био једино обични робијаш, можда и мање од тога, јер више није претстављао човека, него само један суви, нечитки број, као и ми, његови сапатници. И одатле, вероватно, није ни било потребно ломити руке за само један број, јаукати за тај број и држати тужне, свечане говоре за један број. С њим је са земље одлазио један грех, човечанство је било ослобођено од једног злодела, а црви су точили једно тело које можда није никада никоме користило, и кад би његово дело било само ваш сан, ви бисте изјутра устали бледи, изобличени, престрашени што је толиког горког и невероватног било у вашем снењу.

Ви имате право што га не частите ничим. Он није био више ваш, док је обукао сиво, чупаво одело, обријао главу и престао да осећа присуство свог свесног: Ја; док је постао оно што сте ви хтели да он постане: мртва, бежовотна ствар. Као такав, он се није могао никоме додворити, удостојити ничије милости, јер његова реч била је само шапат молитве или шапат проклетства или псовке, коју ви нисте могли чути.

Ви имате право што сте поступали с њим као што се поступа са грехом. Кад је његов живот био играчка у туђим рукама, зашто не би била и његова смрт? За оне који умиру као комедијаши, који умиру с хулом и безбоштвом на уснама и леденим злочином на души, зашто и сахрана не би била једна комедија?

Али ја знам од онога што ви знате као равнодушни посматрачи, још и нешто друго. Можда и с тога што сам живео годинама његовим тамничким животом. А можда и с тога што сам увек осећао да они који трпе, не трпе увек само ради себе, него ради других који нису чинили гре[illegible] су их могли учинити.

*

Кад сам изишао с ћутљивом [illegible] робијаша у приданицу и кад је неко међу нама прошаптао његово име, ја сам осетио у свом шапату призвук нечега познатог, као да ми је неко дошапнуо мотив једне арије коју сам једном волео. И као да је тај исти човек који је то рекао одједном успоставио све оне везе које могу постојати између живог бића и мртваца који му је познат.

Јер ви имате право што сте равнодушни према онима који вам својим одласком не причињавају бол. Ви их, нисте никада ни видели и, ако сте их видели, нисте их гледали. Они су прошли покрај вас, ви сте прошли покрај њих и ни један нисте никада питали један другог:

— Како је у твом срцу?

Бол се осећа само за оним чија се срца познају, јер ко познаје човечје срце, тај познаје и човека, он га је видео, ослушнуо, чуо, а неће се преварити, ако помисли да га је волео само зато што га је потпуно знао.

А ја, који сам знао ово име и видео овога човека окована у ланцима, с осудом на вечиту робију, осетио сам оно што се код вас зове болом, а кад мене нема имена, јер ствари немају осећања, као што ни они који су се дуго мрзли не осећају више својих удова...

Као да је све узело покретни и несигуран облик пијанства, тако ми се чинило кад су нас враћали у исте ћелије и радионице, где су свакога чекала иста места и ћутања, чекићи и као да су се линије искривиле, испремешале, престале бити стварно материјалне; а осетио сам да сам заборављен, потпуно напуштен, да престајем живети; на помисао на јутарње освитање, овде у блату, овде доле, на белом хлебу, овде где је вечни мир...

То је утисак тамничких простора...

КАМЕНКО МИЛОШЕВИЋ

—o—

Утврђивање основице скупног пореза за млинове

Београд, 23 јануара. — Као што је познато, Министар финансија г. Душан Летица, на тражење Удружења млинске индустрије, летос је поново омогућио споразумно утврђивање основице скупног пореза (паушалирање). Стога је јесенас више млинова склопило споразум. Више власти су тај споразум извесном броју млинова одобрило са важењем за 3 године. Међутим, осталима надлежне више власти овај споразум нису одобриле, из нарочитих разлога.

Промет као основица у претходне 3 године није довољно познат. То је случај код оних млинова који нису имали редовно књиговодство па ни књига промета није им у потпуном реду; били су кажњавани због утаје скупног пореза или је био у току поступак због утаје и томе слично.

Промет у претходне 3 године у главном није равномеран.

Подаци месечних пријава за прошлу 1938 годину, показују знатно већи промет но што је утврђена основица која је требало да важи и за ту 1938 годину.

Сада постоји могућност „паушалирања“ за годину 1939 или 1939—40 или 1939—41. Удружење млинске индустрије ради сада на изналажењу одређених услова и упрошћењу поступка садаш[illegible] [illegible]уналирања за своје припаднике.

—o—

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

Подмлађивање воћака. Подмлађивање воћака веома је важан пољопривредни рад. Воћке се подмлађују саме за себе или у вези са прекаламљивањем. Циљ је подмлађивања да, код старијих воћака, орежемо све гране за једну трећину, да бисмо их тим јаче оживели и оснажили. — Опширан стручан чланак о овоме важном пољопривредном раду налазимо у најновијем броју „Пољопривредног гласника“, свесци 2 за 15 јан., из пера г. Мила М. Пулетића, Нови Сад. Аутор износи, уводно, у којим је све случајевима подмлађивање потребно, и кад се постижу с тиме најбољи успеси, затим детаљно изводи сам начин рада, код појединих врста воћака, наводи кад подмлађивање може бити и штетно, и даје сва друга упутства о овом питању

ФЕЉТОН »ДАНА«

Паланчанин

Ц. Ли

Чикашке улице биле су пуне вреве. Било је јутро и сви су журили на посао. Трубе и сирене аутобуса приватних аутомобила и таксиа још су више појачавали ту хуку. Људи и жене па чак и деца јурили су сваки за својим послом.

По улицама се осећао тежак мирис бензина и зејтина, а између кућа као да је лебдео облачак дима.

Сва ова хука изгледа да је просто опчинила једног човека, који је стајао на углу и скоро бесвесно посматрао ту вреву. Стајао је потпуно мирно и полуотворених уста гледао у гомилу људи и кола. Један кројач би пожелео овако мирног и стрпљивог муштерију. На глави је имао грао шешир који му је падао на уши. Био је висок, крупан, румен у лицу. Прави тип људи из унутрашњости.

Пошто је стајао на углу читавих пола сата, паланчанин пође лагано низ улицу. Свет који је око њега трчао и журио се мувао га је у своме пролазу, али он као да није обраћао велику пажњу на то. Двојица у пролазу гурнуше га јаче и он испусти рукавице, које је држао у руци. Један се од њих саже и дохвати их извињавајући се.

— Пардон, господине, ово су ваше рукавице, је л'те? а затим додаде:

— А ви дошли мало у град? Па како вам се свиђа? Одакле сте?

— Хе! Из далека сам, чак из Монтане.

— Из Монтане! Па и ја сам из Монтане. Гле како смо се нашли! Додуше одавно сам отишао, али ми је увек пријатно кад неког нађем из мога места. Дошли сте сигурно неким послом?

— Јесте. Дошао сам пре два дана. Имао сам нека посла код Болсовера и Сина. Знате ја тргујем са свињама. Па сад кад сам свршио посао, хтео сам мало да се прошетам по Чикагу. Ах! Опростите ја сам заборавио да вам се преставим, зовем се Сам Пови.

— Баш ми је мило, г. Пови. Ја сам Репел, Дик Репел, а ово је мој пријатељ Чарл Милитон.

— Е баш ми је мило што сам вас нашао г. Репеле. Знате како је кад човек дође у непознат град и нема никог свога. Сад кад сам нашао вас, такође из Монтане, чини ми се као да сам видео неког свог рођака.

— Ах! Драга Монтана! рече Репел са гласом пуним нежности. Како сам у њој слатко провео детињство! Како човек у животу огруби и кад сретне некога који га потсети на његово детињство, изгледа му као да је то била бајка. Чујте! Хајдмо негде да попијемо по једну! Хоћете ли?

— Ја ћу пин, а ви?

— Дајте мени једно пиво. Мој ми је дед говорио, да не треба пити никада ракију. То је сувише јако пиће за мене.

Пошто су испили неколико чашица, Репел предложи да попију по један виски у знак срећна виђења и у срећу Монтане. После малог колебања испи и Сам. Затим Репел рече:

— Жао ми је г. Саме, али ми вас морамо оставити. Још од јуче дужан сам моме пријатељу једну партију карата. Јуче сам му добио неколико центи и сад је ред да одиграмо и реванш. Ако немате никаква посла могли би и ви поћи са нама.

Сам, кога је пиће мало угрејало и коме је било жао да се растане са једним познаником, пристаде и сви пођоше у Реполов хотел.

И док су ова двојица играли, Сам је кроз прозор посматрао живот на улици. Али после неког времена и то му се досади, те и он приђе столу, на коме се играло и посматраше игру.

— Ето, тако се ми занимамо. Играмо у палидрвца. Или добијем или изгубим долар, никад више.

— А шта играте? упита Сам.

— Зове се „понтун", или како је још зову „двадесет и један." Као што видите само да би прекратили време. Ни ја ни мој пријатељ Чарл, не волимо коцку. Хоћете ли и ви са нама? Имате ли шибице? Распоредићемо дрвца, па ћемо играти. Хајдете!

И Сам поче да игра. У прво време, није умео да се снађе, и они су морали да му показују. Али и поред тога што је био неумешан, непрекидно је добијао, и већ је пред собом имао велику хрпу палидрвца.

— Богами ви сте приличну суму зарадили! рече му Репел. Кад се узме у обзир да свако дрвце вреди један цент, ви ћете имати за пут до Монтане.

Срећа у картама никад није дугог века и после извесног времена Сам, не само што је био изгубио све што је имао, већ је морао да купује од њих палидрваца.

Најзад око четири по подне прекидоше игру, пошто је Сам требао још да руча и да путује. Кад су се обрачунали и пребројали палидрвца, видеше да Сам треба да им плати једном тридесет, а другом око двадесет долара.

Сам је само слегнуо раменима:

— Шта ћу? Није ме срећа служила. Само ја немам ситног новца, мораћу сићи доле и разменити новчаницу од сто.

Сам оде у кут собе развеза новчаник и врати се пружајући им новац. А затим се диже, пожели им збогом и изађе из собе.

Мало доцније сиђоше на улицу Репел и Чарл. На углу нађоше свога пријатеља Била.

— Хало! Бил, рече му Репел сад смо баш опељешили једну птичицу из Монтане. Да видиш само све нове новчанице. Види се да их је ћифта пеглао.

— Ах! не варам се ја више са тим паланчанима. Јуче сам нашао једног такође из Монтане. Пратио сам га до хотела, док нисам уграбио прилику да се са њиме упознам. Једва сам га натерао да играмо. Претставио сам му се као да сам и ја из Монтане и необично сам га раздрагао. И замислите шта се напослетку догодило? Утрапио ми је једну лажну новчаницу од сто долара.

— Какав је изгледао тај твој из Монтане? упита Репел брзо.

— Један румен са мало великим шеширом.

Сакупљајте празне ИДОЛ кутије
за 6 празних кутија
добити једну флашу колонске воде „ОПАЛ" код Вашег трговца.
ИДОЛ КРЕМ добива се свуда.

СПОРТ

Једно пријатно изненађење у Земуну

Војводина је после одличне игре победила с. к. Земун са 3:1 (2:0)

Земун, 23 јануара. — За пријатељску утакмицу између новосадске Војводине и домаћег с. кк. „Земуна" владало је овде велико интересовање. На утакмици је био присутан велики број публике која је дошла да види свог љубимца и претстављника у националној лиги, у пријатељској борби против новосадске Војводине.

Цела утакмица протекла је у знаку надмоћне и технички дотеране игре новосадског првака. Гости су играли врло лепо, тако да су одушевили објективне посматраче, који су били разочарани слабом игром с. к. „Земуна."

У првом полувремену противници су били равноправни, али су се Новосађани пред голом противника боље снашли, те су и у овом полувремену водили са 2:0. У другом полувремену Војводина је била потпуно надмоћна те је успела да повиси резултат на 3:1.

Голове за победнике дали су: Шосбергер 2 и Бекић 1. (Дан)

Утакмице за зимски куп ННП-а

Железничар је у надмоћној игри победио Раднички са 7:0 (2:0)

У предигри Нак је победио Истру са 4:3

На игралишту I Нак-а, пред малим бројем гледалаца одржан је јуче наставак утакмица за Зимски куп ННП-а.

У првом сусрету између Нак-а и Истре присутни су имали прилике да виде праву првенствену борбу за бодове. Оба противника пружила су све од себе да однесу победу. Може се слободно рећи да су играчи „плавих" били срећнији, те су однели победу Истри у последњим минутима игре. Интересантно је забележити, да је Истра пред сам крај игре изједначила, али судија није признао овај гол, пошто је раније отсвирао крај утакмице.

За Нак су дали голове: Томчањи, Караба, Вилнер и Чилаг. За Истру је два гола дао Бојовић и Црнобори 1.

Код Нака је овог пута био одличан на крилу Чилаг, а у центру навале Вилнер. У тиму Истре овог пута је у навали играо Бојовић, који је на овом месту био врло користан.

Судио је г. Бранберг.

Железничар-Раднички 7:0

У главној утакмици Железничар из Инђије, прегазио је слаб тим Радничког. Инђијски клуб је играо заиста одлично и заслужено је победио са високим резултатом свог слабог противника са 7:0 (2:0). Овом својом јучерашњом победом Железничар је осигурао сусрет у финалној борби са с. к. Војводином за освајање зимског купа.

Код победиоца дали су голове Јамшчек 3, Михајловић 2, Ковачевић и Клиновски по један.

Док су код играча гостију све линије одлично функционисале, дотле је Раднички играо врло слабо. Код Железничара били су одлични Јамшчек, Михаиловић, Стефановић и Рили 1.

Судио је г. Светозар Петровић.

ОГЛАС
НЕПОСРЕДНЕ ПИСМЕНЕ ПОГОДБЕ

Краљ. банска управа Дунавске бановине у Новом Саду одржаће на основу чл. 86 тач. 1 Закона о државном рачуноводству на дан 7 фебруара 1939 год. у просторијама Економата (Змај Јовановићева ул. 15) прву непосредну писмену погодбу за набавку једног моторцикла и пет бициклова за потребе Држ. полицијске страже у Крагујевцу.

Предрачунска сума за моторцикл је Динара 25.000, а за 5 бициклова је Динара 7.000.

Кауција 5% од предрачунских сума за домаће, као и 10% за стране држављане има се положити у готовом новцу или у вредносним хартијама номиналне вредности у благајну Финансијског одељења банске управе најдаље до 10 часова одређеног дана за непосредну погодбу.

Писмене понуде таксиране са Динара 10 у бановинским таксеним маркама имају се у запечаћеном омоту, на коме треба навести: „Понуда за испоруку моторцикла-бициклова од понуђача Н. Н." поднети најдаље до 11 часова одређеног дана за погодбу.

Ако прва непосредна погодба не успе одржаће се друга 10 фебруара 1939 год.

Услови и сва остала обавештења могу се добити у Економату Кр. банске управе сваког радног дана за време званичних часова.

Из Економата Кр. банске управе Дунавске бановине у Новом Саду I. бр. 30947/38 од 18 јануара 1939 године.

Мали огласи

„ФЛОРОДОР"
модерно сретство за неговање лица. Уклања боре, лишајеве, освежава лице Главно стовариште „Вегетабилиа": Нови Сад. Може се добити у свима стручним радњама (2617)

ТРАЖИМО АГЕНТЕ
са писменом гаранцијом за продају наших машина. Писмене понуде Сингер, шиваће машине, Нови Сад. (219-

ИЗДАЈЕ СЕ
у Цара Николаја 57 гарсонијера, централно грејање, врућа и хладна вода. (227

КРОЗ НОВИ САД

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

КУДА ЋЕМО ВЕЧЕРАС?

Ресторан хотела „Краљица Марија“: свако вече концерт одличног салонског џаз-оркестра. — Дансинг.

*

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ

Од 21 до 27 јануара

Апотека Илин Мр. Душана, Вилзонов трг бр. 4. Телефон 24-45.

Апотека Машић Мр. Николе, Темеринска ул. бр. 2. Телефон 22-91.

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА

„Књаз Милош“ Ш. Д. Б. НОВИ САД, Трифковићев трг 3/I. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД: Телефон 169.

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ И УМРЛИ

Рођени су: Андрија син Андрије Мајтана, ковача и Анке Ожват. Васа, син Анке Кришон, домаћице, Драгољуб, син Саве Дамјановића, механичара и Лепосаве Вишњички. Ксенија, кћи Борка Николића, саобраћајног чиновника и Зоре Дукић.

Венчани су: Ласло Пристаји, трговац и Гизела Цинер. Станимир Младеновић, општ. ветеринар и Милица Јоцков.

Умрли су: Стојан Перић, ратар, стар 33 год. Мица Туцаков, домаћица, стара 15 год. Естер Вунум, рођена Кох, домаћица, стара 28 год. Барбара Кинер, рођ. Хаусбрих, домаћица, стара 46 год. Наталија Рајковић, домаћица, стара 68 год.

—o—

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 20 јан. 1939.

У берзанском промету закључено је данас::

ПШЕНИЦА: Бачка 150—152, банатска 150—152, сремска 150—152, славонска 150—152.

РАЖ: бачка 142.50—145.

ЈЕЧАМ: бачки и сремски 149—151,

ЗОБ: бачка и сремска 162—165.

КУКУРУЗ: нови паритет Инђија Вршац 101—102, сушени паритет Инђија Вршац 113—114.

БРАШНО: 0гг и 0г бачко и банатско 242.50—252.50, број 2 222.50—232.50, број 5 202.50—212.50, број 6 182.50—192.50, број 7 152.50—162.50, број 7½ 120—125, број 8 112.50—115. — 0гг и 0г сремско и славонско 237.50—247.50, број 2 217.50—227.50, број 5 197.50—207.50 број 6 187.50—197.50, број 7 147.50—157.50, број 7½ 120—125, број 8 112.50—115.

МЕКИЊЕ: бачке и сремске 95-104

ТЕНЕДЕНЦИЈА: мирна.

ПРОМЕТ: средњи.

ФОТО-СТУДИО „РОЈАЛ“

„РОЈАЛ“ „РОЈАЛ“ „РОЈАЛ“

Зашто увек само „РОЈАЛ“

Покушајте и уверићете се да једино у Фото-студиу **„РОЈАЛ“** бићете сасвим задовољни

РАДИО АПАРАТ

полован, 4 лампе, са одличним и чистим звуком продаје се уз повољне услове. Упитати у администрацији. (238)

Градско веће бира на својој седници начелнике одељења и шефове отсека Градског поглаварства

У вези са ступањем на снагу организационог и службеничког статута Новосадске општине, претседник општине г. Коста Миросављевић сазвао је за данас после подне седницу Градског већа, на којој ће се обавити избор начелника одељења и шефова, а донеће се одлука о изједначењу додатка на скупоћу градских службеника са државним службеницима.

Према новом Градском организационом статуту, у новосадској општини биће свега 4 одељења, и то: управно, опште, привредно и техничко. На челу одељења су начелници. На данашњој седници градског већа извршиће се избор четворице начелника тајним гласањем.

Управно одељење имаће три отсека: опште, обртно и казнено. На челу отсека биће шефови. Ово одељење се дели на социјално-културно, статистичко и војно.

Привредно одељење имаће 5 шефова, поред начелника. Биће устројени порески, економски, рачунарски, трошарински и благајнички отсеци.

Техничко одељење састојаће се од грађевинског и архитектонског отсека.

На данашњој седници Градског већа извршиће се избор шефова појединих отсека. Сем тога изабраће се старешина Одељка за Петроварадин.

Сем горенаведених одељења и отсека, устројиће се још Санитетска управа и Општински (багателни) суд.

Градско веће решаваће и о унапређењу оних градских службеника који су на то стекли право.

Устројена је нова служба у социјалном и културном отсеку града Новог Сада. Водиће се строга контрола о помоћи коју новосадска сиротиња прима од појединих друштава, удружења и других каритативних установа. Отсек израђује картотеку, тако да ће, у случају потребе, имати детаљан преглед не само оних лица која примају испомоћ, него и висине испомоћи.

Ово је потребно ради тога јер су многи искоришћавали околност да се није знало колико које удружење даје помоћ појединцима, те су, на тај начин, примали са две и више страна.

Сем тога ће градски социално-културни отсек испитати животне прилике свих оних који се на град обраћају ради додељивања помоћи. Специјални службеник проверавће исто тако извештаје о сличним случајевима које објављује штампа о бедном стању појединих сиромашних грађана.

За претседника Савета Српске православне црквене општине изабран је г. Јован Ћулум

Јуче пре подне чланови новоизабраног Савета Српске православне црквене општине одржали су прву седницу, на којој се Савет конституисао.

За претседника изабран је г. Јован Ћулум, трговац, за потпретседника г. др. Сима Ћирић, за секретара инж. г Милутин Татић.

Савет се састоји од 12 чланова, а састављају га г.г. Стеван Маргетић, директор Женске гимназије, Светозар Аларгић, апотекар, Влада Ненадовић, апотекар, Ника Новаковић, трговац, Милан Попов, трговац, др. Милош Петровић, економ, Глиша Бајић, земљорадник, Ђока Балашаевић, трговац, Тоша Милаков, гостионичар, др. Радивој Каленић, лекар, др. Бошко Ђурђев, судија Касационог суда и Глиша Ракић, земљорадник.

За заменике изабрани су г. г. Живко Вуљковић, земљорадник, Лука Бајић-Миканов, земљорадник, Стеванко Летић, земљорадник, инж. Милутин Татић, градски инжењер, Јован Сланкаменац, учитељ, Петар Савић, економ, Лука Жикић, земљорадник, Лаза Балаш, земљорадник, Александар Крстић, трговац и Тоша Грујић, штампар

—o—

Новосадске школе прославиће свечано Св. Саву

Новосадске мушке гимназије прославиће ове године, као и увек, на најсвечанији начин своју школску славу, Светог Саву, првог српског архиепископа и народног учитеља и просветитеља.

Тако ће Друга мушка гимназија у Новом Саду већ у повечерју Светог Саве одржати своју прославу у Народном спомен-дому. Ова гимназија нема довољно просторија ни за учионице, па ни свечану дворану. Због тога ће се прва прослава ове најмлађе средње школе у Новом Саду одржати у великој дворани Спомен-дома.

У 16 часова извршиће се црквени обред и резање славског колача, па ће хор ове гимназије отпевати Светосавску химну. У другом делу програма госте ће поздравити директор гимназије г. Светислав Марић, а потом ће државну химну извести гимназиски хор, под вођством г Ружића, наставника певања. О Платону Атанацковићу говориће г. Жарко Поповић, професор. Затим ће гимназиски хор извести композиције Мокрањца, Шите, Маца, Бандура и Милојевића. На крају програма ученици ће извести соло тачке на виолини, а ученик В. Максимовић ће рецитовати „Писмо оцу“, од Десанке Максимовић.

Државна мушка гимназија „Краља Александра I“ имаће прославу на сам дан Светог Саве, 27 о.м. Пре подне, у свечаној дворани Мушке гимназије, у 11 часова, извршиће се резање колача и црквени обред, уз појање мешовитог гимназиског хора под вођством г. Светолика Пашћана-Којанова. Госте ће поздравити в. д. директора, професор г. Душан Јованов, па ће хор отпевати светосавску и државну химну. По старом и традиционалном обичају ове наше најстарије српске гимназије, на преподневној свечаности говориће један професор и један матурант. Ове године говориће г. др. Коста Милутиновић, професор, о културној мисији Новог Сада. Један матурант прочитаће свој састав о Св. Сази. На крају свечаности поделиће се награде ученицима из гимназиских фондова.

Увече истога дана одржаће се шесдесета, традиционална Светосавска беседа у Народном Спомен-дому

У Женској учитељској школи светосавска прослава одржаће се 27 о. м., у 16 часова, у Женској учитељској школи. Трговачка академија држи своју прославу у својој згради, у Краља Петра II улици, 27 о. м, пре подне, у 10 часова, а Средња техничка школа истога дана, пре подне, у својој згради у Краља Петра II улици. Почетак свечаности је у 9 часова пре подне.

Прослава тристагодишњице Ивана Гундулића на Народном универзитету

О Ивану Гундулићу ће говорити г. Радивоје Врховац

У среду, 25 ово гмесеца, у 6 часова увече, одржаће се, на овдашњем Народном универзитету Матице напредних жена, свечана академија у славу највећег дубровачког песника Ивана Гундулића, поводом недавно навршене Гундулићеве тристагодишњице, која је свечано прослављена у целој земљи, а нарочито у Дубровнику великом прославом.

Предавање о Ивану Гундулићу одржаће наш познати књижевник г. Радивоје Врховац ,директор Карловачке гимназије у пензији и доживотни почасни претседник Матице српске. Предавач г. Врховац спада међу најбоље стручне познаваоце дубровачке књижевности ,нарочито Гундулића, о коме је писао још пре рата са дубоким познавањем. За ову свечану академију постоји међу образованом новосадском публиком врло велико интересовање, како због интересантне и значајне личности Ивана Гундулића, тако исто и због одличног предавача, г. Врховца, који ужива велики ауторитет у нашој јавности. Приступ бесплатан.

Власник за ДАН к. д.: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, главни уредник, Стевана Брановачког 11. — Ротациона штампа: ДАН, штампарско-издавачко предузеће Краља Александра, 7.

ОТВОРЕНА ЈЕ СЕЗОНА БАЛОВА

Трговачки бал је био велики друштвени догађај

Ламбет-уок је освојио Новосађане

У свима просторијама Трговачког дома, које су биле раскошно декорисане и осветљене блештавом светлошћу, одржан је прексиноћ Трговачки бал. Овим балом је, уствари, отворена сезона елитних балова. Због своје лепе традиције, а и због тога што је то била прва велика друштвена приредба у новој сезони. Трговачки бал је био велики друштвени догађај за Нови Сад.

Бал је био врло добро организован, тако да је успех премашио сва очекивања. Велики број посетилаца из Новог Сада и околине провео је у лепим просторијама Трговачког дома и Аутo-клуба једну врло пријатну ноћ.

▼▼▼

Отмени посетиоци бала почели су да пристижу нешто пре девет часова. Чланови приређивачког одбора, на челу са г. Јоцом Ћулумом, својим претседником и претседником Аутоклуба, дочекивали су посетиоце у холу Трговачког дома који је био искићен зеленилом и палмама и одводили их у „белу дворану" у којој је бал одржан. Неколико мањих просторија биле су, такође, врло укусно декорисане и претворене у мале будоаре. Ту су даме пред огледалима бацале последње погледе на своје тоалете у којима су се појавиле на овој првој великој приредби у новој сезони.

Балу је присуствовао и претседник Народне скупштине г. Стеван Ћирић који је дошао у пратњи народног посланика Сремско-карловачког среза г. Бранка Милића. Запажени, су, такође, командант Прве армијске области, армијски генерал г. Милорад Петровић са госпођом, начелник Трговинског одељења Банске управе г. Веља Вујић, претседник општине г. Коста П. Миросављевић са госпођом, инспектор Банске управе и шеф Кабинета г. Бана г. др. Стеван Суботин, инспектор г. Ђорђе Маринковић, командант Речне флотиле, капетан бојног брода г. Иван Улмански, директор Дунавске финансиске дирекције г. Тодор Бугарски, банski већник г. др. Обрад Милутиновић и други.

▼▼▼

Бал су отворили у 10 часова Краљевим колом Командант армије, генерал г. Петровић са госпођом Ћулум, претседник Општине г. Миросављевић са госпођом генерала г. Петровића и г. Ћулум са госпођом Миросављевић. После Краљевог кола ређале су се модерне игре, уз звуке одличног џаз оркестра г. Калочаја.

Нова игра „Ламбет-уок" која је на јуриш освојила Америку и ове сезоне почела да осваја и европске играче, освојила је прексиноћ и Новосађане. Нарочите симпатије „Ламбет-уок" има код наших најмлађих дама које су биле неуморне у извођењу ове нове игре. У првом делу бала играчице „Ламбет-уок" су мало бојажљиво изговарале обавезни поклик „Ој!" пратећи тим покликом покрете тела, док су се доцније, касно у ноћи,, „ бела дворана", као и просторије Аутo-клуба, ресторана и малог Интим-бара проламале од поклика нових играчицаи њихових партнера од којих су многи прексиноћ први пут играли „Ламбет-вок"... Због тога је и новосадска интерпретација „Ламбет-уока" добила своје специфично обележје које, то се мора признати, има врло мало заједничког са оригиналним „Ламбет уоком". Можда је баш због тога новосадски „Ламбет-уок" испао још оригиналнији од оног како га је замислио његов аутор када га је створио под именом улице једног лондонског предграђа.

У врло пријатној атмосфери посетиоци бала су се задржали до дубоко у ноћи. У просторијама Аутo-клуба и малог бара, где је расположење било одлично, остало се све до јутра.

▼▼▼

Бал је правда ревија отмености, елеганције и добброг укуса лепих Новосађанки. Велики број савршених тоалета привлачио је пажњу посетилаца. Примећене су многе успеле тоалете. Нарочито су запажене тоалете госпођа: генерала г. Милорада Петровића (сребрни ламе); г. Косте Миросављевића (црна чипка поан клас); Цице др. Стевана Суботина (бели креп са црним везом); др. Бранка Николића (црни транспаран); инж. Стевана Радивојевића (црни транспаран); др. Обрада Милутиновића (ружичасти опал) Јована Ћулума (флитер са белим хермелином); Арсе Ивковића (муслин са ламеом); Саве Вујића (црни ромен са флитером); Саве Нишевића (ружичасти филе са црним); Павла Пеције-Поповића (црни транспаран); Веље Ненадовићића (плави клоке); Гаје Грачанина (црни тафт); др. Федора Адамовића (бели тафт моаре); Јулија Крајачевића (плави ламе са сребрним); Јелена Јулија Кона (црни марокен); Олга Врбица (црна чипка); Беба др. Симе Марковића (церис тафт моарре); Стјепана Бењака (љубичасти таффт са тилом); Еугена Клајна (цикламмен моаре); Предрага Клицина (црни тафт); Беба др. Жарка Капамације: (црни фламбе); Ђуре Мишића (црни транспаран);; Родољуба Маленчића (бели марокен) Светозара Стојића (црни ромен); Беба инж. Јаниковића (плави креп); Боже Правицее (црни моаре); Ернеста Шулца ((црни жерсе); Милана Поповог (црни транспаран); др. Војислава Диме (бели воал жоржет); Хенрика Штолца (бели моаре); Милена др. Петра Араницког (сребрни ламе); Мела Илије Хаџића (црни марокен; Милица Лазе Атанацковића (оранж воал ; жоржет); Лајоша Лустига (црни маарокен); инж. А. Велтмана (црни брокат); Ивана Кобрехела (бели сирс); Ћирић (црни тил) Зорка Матић (црни моаре); Људевита Ласла ((црни брокат); Триве Поповог (белаа чипка са транспаран); Милева Рајчевић (Светло плави тафт др. Милана Николића (црни тил); Јосипа Шпиркке (тиркиз плави муслин); др. Стевана Фратуцана (црни ромен); Јелена Сикла (црни ромен); Филипа Шмита (бели марокан); Билинић (бели крокер са црним); Олга Тоше Ненадовића (црни транспаран); Невена Димитријевића (црни тафт); Јована Страјина (црни моаре); Хуга Шрама (сребрни ламе) и других.

Од госпођица примећене су: Вида Николић (светло плави тил); Иванка Николић (светло плави муслин); Мира Радивојевић (ружичаста чипка); Беба Страјин (бели транспаран); Ксенија Јовановић, Сарајево (бели тил); Грубер (бели муслин са хермелином); Пепи Гирић, Ниш (црвени клоке); Клара Анро (бели тил; Инци Шпирка (плави жоржет); Милена Ракић (светло плави моаре тафт); Гага Димитријевић (светло плави тил); Марија Сланкаменац (зелени мослин); Марија Шарић (ружичаста чипка); Зора Шилић (сребрни ламе); Бранкица Борчански (ружичасти тафт); Ђурђинка Милаков (плави муслин); Софија Мога (ружичасти тафт); Аги Валдман (тиркиз плави жоржет та чипком); Смиљка Радивојевић, Вуковар (бели тафт); Ксенија Бошковић, Сремски Карловци (бели тил); Марта Бенце (бели сире са златним); Вера Николић (ружичасти тафт); Ана Бем (љубичасти марокен); Срђанка Сремчевић (бели тил); Јуца Челиковић (бели тил); Љубица Вукотић; Јосипа и Мара Бурић; Иванка Хаднађев, Стари Бечеј; Рикице Папо Сарајево; Магда Шверер, Суботица; Јелица Аврамовић и друге.

А. Б.

БУДИТЕ ДОПАДЉИВИ И ПО СПОЉАШНОСТИ! УСПЕХ У ДРУШТВУ ОБЕЗБЕДИЋЕ ВАМ ЕЛЕГАНТАН ФРАК И СМОКИНГ

које израђује кројачки салон

ЕСТЕЕР И ГУЕЛМИНО

Н. САД,, Кр. Петра I, бр. 30

РАЗНОВРСНЕ СВИЛЕНЕ И ЧИПКАНЕ ТКАНИНЕ КАО И ЛАМЕ И ЗА МОДЕРНЕ БАЛСКЕ ТОАЛЕТЕ

има на стовариштu радња

Стеван Дунђеров

Н. САД, Кр. Александра 4

Припреме за Правнички бал

Не само приређивачки одбор, него и отмена публика Новог Сада чине велике припреме за Правнички бал, који ће се одржати 25 фебруара. Овогодишњи бал, не само у погледу посете, него и по сјају балских тоалета превазилазиће све досадашње. Према нашим информацијама, женски кројачки салони претрпани су поруџбинама за израду елегантних и скупоцених тоалета. Поред Новосађана, на балу ће се појавити и мноштво отмених гостију из Београда и целе Војводине, нарочито из Петровграда, Суботице и Сомбора.

ОПШТЕМ СЈАЈУ ТОАЛЕТА много су допринеле сензационалне ципеле на елитном балу новосадских трговаца. Запажени су оригинални кинески модели са дебелим ђоновима од плуте из познате трговине ципела **ТОЛВЕТ.** Иста фирма лиферовала је дамама у злату, сребру, лаку, у разним бојама, најлепше вечерње креације из атељеа — **БАЛИ, РАШЕЛ** и **РОМАЊОЛИ.**

Данашњи програми у биоскопима

ОДЕОН

У 5, 7, 9.15 часова *Премијера*

ретко узбудљивог филма

Острво смрти

према новели „Тигарско острво"

Сав сјај и мистерије Далеког истока сва помамна и горостасна сила Јаванског мора и ужас зверова. Приказана је у овом заиста незаборавном филму.

Додатак: МИКИ и ДУХОВИ

УРАНИА

Данас у 5, 7.15 и 9.15 часова

НАЈВЕЋА СЕНЗАЦИЈА ВЕКА ЈЕ МОНУМЕНТАЛНИ ФИЛМ

ФЛАШ ГОРДОН

Бастер Краб — Џан Родерс

Милионским евотама инсценирано ремек-дело америчке продукције

РЕКС

5, 7 и 9.15 часова

Први и једини филм претседника Пољске Републике и највећег пијаниste света Игнаца Јана Падеревског у филму

МОНТШАЈН СОНАТА

АПОЛО

Почетак сваким даном у 5-7-9-15 час.

Волт-Дизнејево ремек дело

СНЕЖАНА И 7 ПАТУЉАКА

Симфонија боја, песама и лепоте

РОЈАЛ

(пређе „Луксор")

5, 7 9.15 час.

Приказује филмску оперету у којој блиста љубав, дивна музика, здрав хумор и одлична глума, то су главне одлике филма

Неодољиви

У гл. ул.: Ани Ондра и Хаис Сенкер

Ревија отмености, укуса и елеганције на прексиноћњем Трговачком балу

Група посетилаца прексиноћњег Трговачког бала

(Снимци фоторепортерске службе „Дана“ — Фото студиа „Рojал“, Трг Ослобођења)